

MAGYAR KÖRNYEZETBE ADAPTÁLJÁK A KÜLFÖLDI FILMSZÖVEGEKET

Nem minden színész jó szinkronszínész

Külön szakma a szinkronszínészet. A világ minden tájáról érkező filmeket a magyar nyelvű DVD-ken is kiadják, illetve a hazai televíziók magyar nyelven sugározzák. Hogy ez így lehessen, az alkotásokat forgalmazás előtt stúdióba viszik, ahol egy teljes stáb dolgozik a minél jobb eredmény érdekében. A cél egy olyan hatás elérése, hogy a néző csak alig vagy inkább egyáltalán ne vehesse észre, hogy a mozit nem az ő anyanyelvén forgatták.

A Magyarországra érkező filmszalagok tulajdonképpen három sávot tartalmaznak. Az egyik a képet tartalmazza, a másik az eredeti beszédet, a harmadik pedig a beszéd kivételével az összes többi hangot. Ezt nevezik nemzetközi sávnak, amely az ajtócsapkodást, a fegyverropogást, az üvegcsörömpölést, illetve a zenét tárolja. A szinkronstúdióknak csakis a beszéddel akad tennivalójuk. Külön elkészítik a magyar nyelvű beszédsvávot, és kicserélik az eredetivel. A DVD-ken leggyakrabban mindkettőt kiadják, mi több, a jövőben a televíziócsatornák is választhatóvá teszik, hogy a nézők melyiket szeretnék hallani.

A szinkronizálás a rendező, a színész, a vágó, a hangmérnök, a gyártásvezető, a produkciós vezető és a rendezőasztisztens összehangolt munkája. A felsorolásból is látszik, mennyire bonyolult feladat egy nemzetközi film anyanyelvi környezetbe való átültetése.

ANGOLRÓL MAGYARRA

A filmszinkronizálás első lépése a szövegfordítás. A fordító megkapja a szöveggel és filmet az eredeti hanggal. Ő erre megírja a magyar változatot, lehetőleg szájpontra. Ez azért különösen nehéz feladat, mert figyelnie kell rá, hogy a magyar színész is akkor nyissa és csukja a száját, mint az eredeti. Ez csakis akkor megoldható, ha (nagyjából) megegyezik a szótagszám és a mondat tagolása. A fordító az eredeti szöveggel tulajdonképpen az anyanyelvi környezetbe adaptálja. Amennyiben egy angol poén magyarra fordítva értelmét veszti, akkor azt egy hasonló értelművel pótolják. Az eredeti szöveg gyakran ezért is eltér a magyartól. Akkor sem lehetséges a pontos fordítás, ha az angol kifejezés lényegesen rövidebb vagy éppen hosszabb a magyarnál. A „left the town” szó szerint azt jelenti, hogy „elhagyta a város”, de a magyarban az „elment” kifejezés használatos. Ugyancsak lehetetlen lefordítani, ha a szereplők egy iskolai történetben a gyermekkarakter helyesírási hibáján élcelődnek. Mivel a konkrét baki a történet szempontjából aligha bír jelentőséggel, a szövegíró egyszerűen egy jellegzetes magyar példával helyettesíti azt. Lehetséges, hogy a karakterek éppen kedvenc zenekarokról

Ma Magyarországon számtalan kisebb és nagyobb szinkronstúdió működik, mivel dömpingszámmra érkeznek be a produkciók a világ minden tájáról. Nem mindegyik kerül a mozikba vagy televíziók képernyőjére, nagy részüket csak DVD-n adják ki.

beszélgetnek. Amennyiben a banda Magyarországon ismeretlen, a fordító dönthet úgy, hogy helyette egy másik együttes nevét használja. Érdekes a helyzet, amikor a karakter éppen azt kérdezi egy másiktól, hogy beszél-e angolul. A néző tudja, hogy szereplők a történetben angolul beszélgetnek, de mindez magyarul megmosolyogtatja a képernyő előtt ülőket. Amennyiben a kérdést átültetnék, az megváltoztatná a film értelmét, ezért nincs mit tenni, meghagyják a szöveg normál fordítását.

STÚDIÓ ELŐTT

A magyar szinkron világhírű színvonalat képvisel. Általában tiszteletben tartják a kialakult szokásokat, ezért ugyanazt a színészt rendszerint ugyanaz a magyar színész szinkronizálja. Bud Spencer magyar hangja Bujtor István volt, Bruce Willisé pedig Dörner György.

A szinkronfelvételhez most már adott a magyar szöveg és az eredeti hangsváv, következhet a szereposztás. A rendező mindig gondosan ügyel arra, hogy a kiválasztott színész passzoljon az adott karakterhez. A magyar szöveget felosztják körülbelül félperces egységekre. Ezeket egy régi szokást megőrizve tekerceseknek nevezik, a filmek ugyanis egykor valóban tekercesekkel dolgoztak. A felvétel során ez alapján haladnak, továbbá így lehet megállapítani, hogy egy szereplő hány tekercsben szerepel. A

rendező is ennek segítségével tudja megmondani, hogy egy felvételi napon ki mennyi időt és kivel dolgozik.

Egy sorozat 45 perces epizódja általában 50–80 tekercsből áll. Amennyiben rövidebb jelenetekből áll össze, több tekercsre van szükség. Ugyancsak több tekercset igényel egy adott hosszúságú jelenet, amennyiben azt végigbeszéljük.

A szinkronrendező ügyel rá, hogy a párbeszéd felvételekor lehetőleg mindkét színész egyszerre legyen a stúdióban, ám ez nem feltétlenül kötelező. A profi szinkronszínészeknek nem okoz problémát, ha ki-ki külön mondja föl a saját szövegét, amit végül összevágunk. Ez azonban így nem a legyszerencsebb, mivel a felvétel és a vágás sokkal több időt vesz igénybe.

A STÚDIÓBAN

A stúdióban egy mikrofon előtt állnak a színészek, kezükben a szinkronizáló szöveggel. Fejhallgatóval a fejükön hallgatják az eredeti beszédhangot, miközben egy képernyőn látják magát a filmet. A különböző szinkronstúdiók munkamódszere eltérő. Van, amelyikben a képen két függőleges fehér csík is segíti a szereplőket a mondat elkezdésében és befejezésében. Máshol csak a tízedmásodperceket mutató órát látják a képre vetítve.

A rendező tájékoztatja a színészt, mit kíván hallani, és még felvétel előtt megnézi a színészt a próbán, hogy mindenben megfelel-e az elvárásainak. Ha sorozatot szinkronizálnak, akkor ez utóbbi nem feltétlenül szükséges a sokadik epizódnál, hiszen már dolgoztak együtt, ismerik egymást. Mindenki tudja, hogyan készültek a korábbi epizódok.

A szinkronizálásnál arra is ügyelnek, hogy a hangerő igazodjon a filmhez és a színészhez.

Mint ahogy nem létezik két egyfóra színpadí színész, úgy a szinkronszínészek munkamódszere is eltér egymástól. Van, aki a szöveg felmondása közben az eredeti színész gesztiku-

2010-ben ünnepelték a magyar szinkron 75. születésnapját. Ez azt jelenti, hogy már a 30-as években, amikor még el sem indult a hazai televíziózás, magyar nyelven hallották megszólalni a moziba járók a korvilágstárjait. Lakner Artúr író a Négy és fél muskétás című német film szövegét fordította magyarra.

lációját is leutánozza, vagy a saját érzéseinek megfelelően mimikázik, hogy jobban beleélje magát a szerepébe. Ez természetesen sokat emelhet a színvonalon.

A rendező a stúdió kivülről üvegfal mögött, hangszórón keresztül kíséri figyelemmel a munkát. Ha kell, közbeszól, és megismételteti a mondatokat, hogy a szinkronszínészek valóban visszaadják az eredeti hangulatot.

A színészen belül a szinkronizálás már-már külön szakirányt képvisel. Nem minden kiváló színházi színész alkalmas a szinkronstúdióban helytállni, ugyanis a munka során számtalan tényezőre oda kell figyelni. Nélkülözhetetlen a megfelelő ritmusérzék, a koncentrációképesség. A szereplő nem mondhatja a szöveget gépiesen, hanem ténylegesen színészként is hozzá kell adnia a saját művészi értékét a produkcióhoz.

STÚDIÓ UTÁN

A szöveg felmondása után következik a vágó feladata. A felvételre nemigen lehet a szöveget teljesen pontosan rámondani. Ha a színész kissé elcsúszik, a vágó kiigazítja a magyar beszédet, hogy az megfeleljen az eredeti színész szájmozgásának. Ezután a hangmérnök a felvett beszédet és a nemzetközi hangszávot megpróbálja úgy összekeverni, hogy az jól hangozzék, természetesen hasson, vagyis úgy kerüljön bele a felvett beszéd a műbe, a háttér-effektbe, az atmoszférába, hogy az eredmény minél tökéletesebb legyen. Ilyenkor viszik fel a beszédsvárra az úgynevezett teremhangzásokat is.

Mint az köztudott, ha bármilyen belső vagy külső helyiségben tartózkodunk, az befolyásolja a hangok terjedését és milyenségét. Más hangulatot kölcsönöz egy beszélgetésnek egy márvánnyal burkolt templom, egy fürdőszoba, egy nappali, egy sportaréna, egy stadion, egy erdő vagy egy sziklás hegyoldal. A szinkronszínészek a felvétel során egy jól szigetelt süketszobában állnak, ezért a felvett beszéd nem adja vissza a helyszín atmoszféráját. Ezen szoftveresen változtatnak. A technikusok a szituációnak megfelelően több ezer effekt közül választhatnak, így a jelenetben ábrázolt telefonbeszélgetést, vagy a televíziós hangzást is visszaadhatják.

A reverzeteket az analóg korszakban is képesek voltak elkészíteni különböző berendezések segítségével. A rádióban külön szobát építettek a különböző helyszínekhez: az egyiket kicsempézték, a másikat nem. A külső helyszíneket gyakran egy parkban vették fel.

A magyar nézők gyakran tapasztalják, hogy amennyiben a történet szerint idegen nyelven szólal meg egy szereplő, azt a szövegrészt nem is szinkronizálják, de még a szinkronszí-

nész sem mondja fel még egyszer az adott nyelven. Ilyenkor az eredeti színész hangját hallják.

Ennek több oka is lehet. Lehet, hogy eredetileg túl gyorsan beszélnek törökül, és nem lehet visszaadni ugyanolyannak, de az is előfordul, hogy a szövegrészt a nemzetközi hangszáv tartalmazza, amihez a szinkronizálás során nem nyúlhatnak.

Olyan is megesik, hogy a jelenetben a szereplők annyira egymás szavába váganak, hogy az már követhetetlen. Ekkor a rendező határozhat úgy, hogy minden színész külön-külön felmondja a szövegét, és a hangszávokat utólag vágják össze. Ennek az az előnye, hogy jobban átlátható a felvétel a vágás során, ezáltal könnyebben igazítható.

Szükség esetén a felvétel bizonyos részeit megismétlik. Ha ezzel is végeztek, a szinkron elkészült.

A szinkronszínész feladata legalább annyira nehéz, mint a filmszínészé. A szinkronszínészen is múlik, hogy a néző milyen élménnyel gazdagodik a film megtekintése során. Elvégre a szem becsukható, a fül nem.

Kóré Károly

DIEGO®

SZŐNYEG • PVC • PARKETTA • FÜGGÖNY

EXCLUSIVE

LAMINÁLT PADLÓ VÁSÁR

10%

KEDVEZMÉNY

Dynamic Click laminált padló 8 mm

canyon tölgy, 1,97 m²/doboz, 5.120 Ft/doboz

2.999

Ft/m²

Dynamic V+ laminált padló 8 mm

silver wood, 1,99 m²/doboz, 5.968 Ft/doboz

2.999

Ft/m²

Ájánlataink 2012. november 1-30-ig, ezen belül a készlet erejéig érvényesek! Az akció részleteiről érdeklődjön áruházunkban!